

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzandók.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre	32 korona.	Negyedévre	8 korona.
Félévre	16 korona.	Egy hónapra	3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög czentiméternyi tér hirdetési ára 8 fillér. Gyárosok kereske dők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 2 korona.

Hivatalos közlemények sora 5 korona.

Nyilttérli ozikkek garmond sora után 40 fillér fizetendő.

Nyilt levél B. M. hez.

A kik a társadalmi életben fontos szerepvivők, a kik tudásuk és munkáságuk révén kiemelkednek a tömegből, tévedéseikkel nagy kárt okozhatnak a társadalomnak, mert a kis emberek ő utánuk indulnak s az emberi intézményeket az ő szemüvegükön látják. A kis ember tévedésének csak egyéni sulya van; a vezető ember magával ragadja a tömeget s tévedése széles körre terjed ki.

Ez az ok késztet arra, hogy tölal ragadjak s néhány megjegyzést tegyek az „Ellenzék”-nek „A 900 éves ünnep” czimü nem régen megjelent vezércikkére s reá mutassak a cikkíró némely tévedésére.

Ez a vezércikk meggyanúsítja a szabadkőműveseket hazafiatlansággal és vallástalansággal s titkos összefüggést keres működésük és a kormány működése között. Nincs más oka, mind erre a vezércikkirónak, mint az, hogy a szabadkőművesek titokban dolgoznak s működésük — legalább nézete szerint — nincsen semmi nyilvános ellenőrzés alatt.

Mindenek előtt azt kérdem, bűne-titokban tenni valamit? Én úgy tudom, hogy a bűn fogalma nem a titok és nyilvánvalóság, hanem a jó és rossz fogalmával kapcsolatos. A bűnt éppen úgy követhetjük el nyilvánosan, mint titokban. És tehetünk titokban jót is, sőt inkább, mint nyilvánosan.

Nós hát mi csöndesen, titokban, zajtalanul dolgozunk az általános emberi eszmék szolgálatában. S ha lelkesedésünk feltörő lángját a külső világban nem is láthatjuk, de érzik jótékony melegt, mely engesztelőleg hat a társadalmi ellentétek nagy harcában. A szent tüzet nem a szabadban, hanem elzártan, hogy úgy mondjam, kályhában égetjük, mert a legtisztább láng is füstöt és fojtogató gázokat fejleszt s a szabadban égő tűz melege legnagyobb részben haszontalanul vész el.

Haladunk a jó és igaz útján, a társadalom nem egy baján enyhítve, a nyomort megsegítve s eszméket vetve ki a világba nem lankadó buzgalommal és kitartással.

Munkálkodásunkat, szemben az elfoglalt dogmatizmussal, a tiszta kriticizmus jellegzi; az életnek az a filozófiai fölfogása, mely mindeniben és mindig az embert keresi, nem törődve születéssel, ranggal, vallással, előítéletekkel.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1900. Július 28.

E. Kovács Gyula.

Álmából, vagy talán ébredéséből, mely elvitte őt tőlünk, elmúlt egy pillanat, nekünk földieknek már hosszú idő, egy év. Sok bánatnak, keserűségnek fátyla, balzsama az idő, Istentől jövő vigasztalás: Ő maga van benne az időben s lehellelével behaegszti szívünk sebét, fölszárítja a könnyeket, mik a tőlünk elköltözöttekért hullanak. Vajjon éretük-e? Ez is családás, mint annyi minden a földön. Nem a halottat siratjuk, de magunkat, magunk veszteségét. Nem is szabad a révére érkező gálya fölött busulnunk, vihar s szenvedés ott már nem érheti. Ám a válás töle faj és szívet győző. Mi magunkért gyászolunk hát, mert ővé a boldog nyugalom, mienk a szenvedés. De jön az Idő: minden nap egy csöppje a balzsamnak s lassan beheged a seb. Helye megmarad és sajog mindig, lelkünkön végigcsikáz egy-egy darab a válás fájdalmából.

Most, hogy halála évfordulóján emléket ünnepelni fogjuk, ismét elfog mindnyájunkat, kik érteni, méltányolni tudtuk őt és lelke nemességét, a bánat. Nem az a keserű, emésztő, szivettépő fájdalom már, hanem a megnyugtató grásznak szelid visszaemlékezése.

Mit értik azok, kik Kovács Gyulát közeletről nem ismerték, hogy miért mondjuk oly nagyinak a veszteséget, mely halálával

Szigoruan bíráljuk meg a társadalom felszedségeit és hibáit, de elnézők vagyunk az egyes emberek gyarlóságai iránt s munkálkodásunkban az igazság ridegségét mindig a szeretet melege enyhíti.

Gondolja-e a cikkíró, hogy eszméinket hazafiúi érzelmek nélkül megvalósíthatjuk és hogy az emberiség jólétén való munkálkodás másként is lehetséges, mint a család, a társadalom és a haza keretében?

Bizonyára nem.

És a szabadkőművesek történelme tanubizonyoságot tesz arról, hogy a nagy nemzeti törekvések megvalósításában a szabadkőművesek mindig előljártak s a nemzeti érzés ott fejlődött kileginkább, hol a szabadkőművesség legjobban elterjedt.

És ha nálunk a nemzeti érzés nem tud eléggé mély gyökeret verni, ha látjuk, hogy a közelet majdnem minden terén idegen befolyás is érvényesül, az nem a magyar szabadkőművesség létezésének, hanem inkább a magyar szabadkőművesek csekély számának tulajdonítható.

A cikkíró második vádja a szabadkőművesek vallásellenes, vagy még inkább katolikus-ellenes álláspontja.

Hát a szabadkőművesek nem foglalkoznak a vallási kérdésekkel. Vitakozásaikból, munkálkodásaikból szigoruan kizárták a vallás szempontját. De ez nem azt jelenti, hogy állást foglaltak a vallás ellen s főként nem azt, hogy egy bizonyos vallás ellen.

Ugy gondolom, hogy nálunk a vallási türelem és lelkiismereti szabadság eme klasszikus országában nem kell magyarázni a szabadkőművesek nemes álláspontját, midőn senkitől sem kérdik, minő hiten van, hanem csak azt, akar-e tisztességgel élni, becsülettel törekedni a jóra és igazra? A szabadkőművesség mindenkinek megadja a maga hitét s ő maga is a szeretet vallását hirdeti, mely nem léven dogmához kötve, minden elfogadott vallás keretébe beilleszthető.

És miként a felekezeti kérdésekkel nem foglalkozik, úgy nem foglalkozik a napi politikával sem a szabadkőművesség. Kerüli mindazokat a vitatkozásokat, melyek az ellentéteket kiélelhetik, s melyek zavart és nyughatatlanságot terjeszthetnek az emberek között.

Ezért nincs összefüggés a szabadkőművesség és a kormányrendekezőse

között sem. S bizony-bizony tovább kell kutatnia a cikkírónak azokat a titkos befolyásokat, melyek a nevezetes rendelet kibocsátásánál érvényesültek. Csak az bizonyos, hogy ez a befolyás nem a szabadkőművességtől eredt.

Különbben is mire alapítja a vádját a cikkíró? Arra, hogy működésünk nincs nyilvános ellenőrzés alatt, tehát minden fölfehető rólunk.

De az ellenőrzés kérdése sem egészen így van. A szabadkőművesek szabályait a belügyminiszter hagyja jóvá. Czélja, működésükre nyilvánosan ismert.

Munkásságának összes nyilvánulása nem titkos, némely jeleken kívül, melyekkel egymást megismerik, alig van valami, ami közöttük titkot képezne.

Vádolni könnyebb, mint a vádat megalkotni.

És ha teljes bizonyoságot akar a cikkíró szerezni a szabadkőművesek működéséről, módjában van, hogy ezt megtegye.

Csak kopogtatnia kell ajtónkon.

És akkor meg fogja látni, hogy a szabadkőművesek működésében semmi sincs olyan, ami a hazafisággal, vallással, vagy a becsülettel ellenkezik.

Kiváló tisztelettel

Budapest 1900. VII. 27.

Egy szabadkőműves.

Politikai hírek.

Darányi Ignác. A kormány felhívatolosa, a M. N. írja: A meleg által megviselt sajtó egy része mindenáron menesztí Darányi Ignác dr.-t, a földmívelési minisztert. Azt írják, hogy Darányi, párisi felkőszöntőjének megtámadatása alkalmából, Széll Kálmán miniszterelnöknek följárólatoa tárczáját. Az egyik forrás szerint Széll Kálmán a lemondásról hallani sem akart, a másik forrás szerint pedig a lemondás gondolatától a miniszterelnök nem idegenkedett.

Mi illetékes helyről arról értesülünk, hogy ebből a híresztelésből egyetlen betű sem igaz.

A tapolezai mandátum. A Mócsy Antal halálával megüresedett tapolezai kerület mandatumára, mint a külfölele jelentésekből látjuk, egész sor pályázó van. Elsőnek az Ugron-párt léptette föl Lázár Pál műegyetemi tanárt, mindjárt utána a néppárt Abaffy Emil es.kir. kamarást jelölte. Ezeken kívül jelöltek gyanánt emlegetik még: Boncza Miklóst, volt képviselőt, Hertelendy Ferencz nagybirtokost, a Kossuth-párti Vastagh

jűk, melyért áldoztak mindent, elhagytak szűlei házat, fényes jövőt és szolgálták, imádták a szinpadot, éhezésükben, nélkülözéseikben azzal enyhülve, hogy apostoli munkát végeznek. Valósággal azt is tették.

Palléroztak a nyelvet, felköltötték s ébren tartottak erősítették a hazafias érzést, a közönség lelkesedését a nagy érzések, nemes drámai alakok, a szép iránt. A magyar színésznek ez volt földadata, ez működése a legujabb időig. És ezért a tragikai hősök a közönség különös kedveltjei valának.

Most már átalakult a színház szerepe, a működése. Mint a hogy a hó elolvad a napon s belevegyül a sárba. Maradjunk is meg e hasonlat mellett: meleg takarója volt a hideg sötét telben a magyar művészetnek, nyelvének a színészet. Ez a hófehér palást szétfoszlott most, s a talajból, melyet védett, dudva fakadt, maga a földje is kezd pocsolyává válni.

Boldog művész te, ki ott porladozol, legnagyobb jutalmad az volt, hogy mielőtt éveid megfoszthatnád volna erődtől, melylyel a régi nemes irány mellett küzdhetnél, a te ideáladat dicsérve, ima közben és szent földön, ünnepnapon távozhattál e világból. Igaz, fájdalmat éreztél elegendő, mert láttad az eszményi irány hanyatlását, a színészetnek töle távolodását.

Csak az eszményt, örök szépet imádtam Mire nem e fényes zászló vezetett, Iszony fogta attól el szívemet.

Ma ledélva minden, a mit szerettem, Az oltárok ledőltek a szívekben Hamis Istent, bályánt hajszol az ember Az én régi fényes zászlóm ma megver.

János tanítót, Herezegh Mihály egyetemi tanárt és legutóbb, a „Hazánk” értesülése szerint, Baross Károlyt.

Polgári törvénykönyvünk. Buda pesti tudósítoktól arról értesülünk, hogy a magyar polgári törvénykönyv előadói tervezete teljesen elkészült, Plósz Sándor igazságügyi miniszter gondoskodott róla, hogy ennek a monumentális műnek megszerezze a lehető legnagyobb publicitást. A vaskos kötetet rendkívül olcsó áron hozzák majd forgalomba, hogy minden jogászembernek módjában legyen a reformot megismerni és megítélni, úgy, hogy annak megvalósítása a legnagyobb nyilvánosság ellenőrzése mellett történjék. Már az ősz elején bocsátják nyilvánosságra a tervezetet, mely 2045 §-ból áll. Beosztása a lehető legegyszerűbb. Egyelőre, az előkészítő bizottság határozata szerint, általános részt nem készítettek, hanem minden egyes fejezet élére a megfelelő általános rendelkezéseket tették. Az első rész a *személyi* jogról, a második a *családi* jogról szól, azután következnek a tárgyi jogról, a *kötelmi* jogról s végül az *örökösödési* jogról szóló részek. A tervezet sok tekintetben eltűt a hasonló külföldi munkáktól.

Az interparlamentaris konferencia. E hónap 30-án a páris Trocadero-hotel nagy termében találkoznak az interparlamentaris konferencia magyar csoportjának tagjai. Ötvenhat magyar politikus jelentette be az interparlamentaris konferenciára részvételt és értesítésünk szerint mintegy harminczan részt is fognak venni a párisi tanácskozásokon. Budapestről a résztvevők többsége tegnap utazott el Párisba. Eberhárdról utazott el Párisba Apponyi Albert gróf nejével. Budapestről utaztak el Berzeviczy Albert, Ambrózy István br., Bolgár Ferencz, Bogdanovics Luczian püspök, Blaskovich Sándor, Csárossy Béla, Daniel Gábor, Dégen Gusztáv, Dessewffy Árisztid, Emmer Kornél, Földváry Elemér nejével, Fassie Tódor nejével, Gáll József, Goldis József, Hegedűs Károly, Hock János, Hieronymi Károly, Jagics József, Kállay Lipót, Klobusiczky János, Láng Lajos, Lánzy Gyula, Légrady Károly, Latinovics Géza, Münnich Aurél, Popovics Vazul István, Gyurkovics György, Veszsi József, az ellenzékéről Kossuth Ferencz és Kálmán Károly. Egyesek különben jelenlegi nyári tartózkodási helyükről utaznak Párisba.

Mi történt Rátóton?

Júl. 28.

A Széll kornak bekövetkezte óta rendszerint az bir különös fontossággal, hogy hol van Horánszky, mit csinál Horánszky, s mi a véleménye Horánszkyknak.

Már már odáig haladt a dolog, hogy Horánszky ur amolyan — *Deák* Ferencz fele szerepet kezd játszani és a politikai körök épen ezért rendszerint minden cselekedetének suíyt tulajdonítanak.

Hogy most két napon át Rátóton időzött, a hol a miniszterelnök nyaral, a politikusok és az iránt érdeklődők köre ismét — *kombiná!*

A legtöbben persze megint csak azt magyarázzák ki e látogatásból, mint a P. H. írja: hogy Horánszky belügyminiszterre

Égre néző napugaras szellemek Ma még talán az egeknek sem kellene; Szent a szenny is! Zúg az érdek-áradat Belevész, ki úszva rá nem tapad.

Mennyi fájdalom, mennyi keserűsége és csalódása viharzik e soraiban nemes lelkének. De meg nem adta magát, panaszát fogadalmmal végezte:

— Én nem uszom! Vesszek bár, de kitérek Régi, széthullt fényes zászlóm hívének, Rongybaibá göngyölgetem a lelkem, Ugy halok meg, a hogy életem, szerettem.

És megtartotta esküjét.

Hogy félszázad mulva elbukhatott a segesvári csataterén, Petőfit dicsőítve, lelke hozzá fölröpülhetett, boldogan halt meg. Fájt a válás családjától. A mint a túlradó lelkesezés hevéttől, izgalomban levő vére szívének, agyának tódulva magrepreztett egy hajszáledényt, s ő összerogyott: tisztában volt azzal, hogy meghal. A halál küszöbén állt előtt föllebben egy pillanatra a nagy függöny, mely sorsunkat borítja. Ő is látta, érezte, hogy vége van s mondta is. Senki se hitte s nem gondolta. Elvesztette eszméletét s csak utolsó pillanataiban tért vissza öntudata, ekkor keserves zokogással bucsuzott családjától, melyet úgy szeretett. De mégis boldogan halt meg. Mennyi könnytől, mennyi szenvedéstől váltotta őt meg a sors. Nem kellett látnia tovább a magyar színművészetnek elkorcsosulását, művészetből kivetkezését, színházainak süllyedését. — Mindez időleges. Egészéges nemzeti áramlat kigyógyítja majd ebből a mocsárlázból a magyar színészetet. De az ő élete, haladt kora lévén már, alig

leendő kinevezése most már tényleg küszöbön áll.

Am viszont más oldalról meg azt vesszik bizonyosra, hogy Széll Kálmán a mai viszonyok közt nem bízhatja a belügyi tárcza vezetését másra, mert mindeképpen a pártban olykor megnyilatkozó ellentétes hangulatok ideződnének föl, akár ha a régi szabadelvűek közül, akár ha a volt nemzetipártiak közül neveznek ki a belügyminisztert.

A belügyminiszterségre való kombinációkat tehát beavatott helyen hoszu időre szőlóan korainak tartják, sőt az mondják, hogy az új választások Széll Kálmán belügyminisztersége mellett fognak megtörténni. Az a törekvés azonban, hogy a volt nemzetipártiak a kabinetben képviselve legyenek, nem olyan kérdés, amelynek megoldása a kormány vezetőjének gondját képezné.

Hanem a mostani viszonyok közt belátják, hogy minden változtatás oly magyarázatokra adhatna okot, amelyből káros félreértések keletkezhethetnének, már pedig a kormányuk az a legelső törekvése, hogy a programjában megígért reformokat létesítse s a pártközi békét idvös alkotásokra használja fel.

Ilyen reformtervek valamennyi miniszternél vannak: a belügyminiszteriumban a közigazgatás reformja a legfontosabb, a pénzügyminiszternél az adóreformok, a kereskedelemügynél a kereskedelmi és ipari reformok egész tömege, hasonlóképpen a földmívelésügyi miniszternél a gazdasági ügyek, az igazságügyminiszternél a nagy kodifikációs munkák, a kultuszminiszteriumban egész sereg megvalósításra váró terv.

Mindezek a kérdések a Horánszky Nándor rátóti látogatásával kapcsolatosan azért merültek föl, mert valahányszor Horánszky a miniszterslnökök tanácskozik, mindig a személyi kérdések tolnak előtérbe.

Sándor király házassága.

Szerbia nyugalma kezd visszatérni s a közönség elégedetlenebb része kezd beletnyugodni az immár megváltozhatatlanba. Sándor már megtartotta kézfogóját Masin Dragával, a mi a szerb egyházi kánonjog szerint azt jelenti, hogy immár férj és feleség a király és menyasszonya. Azután meg az orosz czár is azt bizonyítja gratulációjával, hogy helyesli Sándor lépését, a mi színtén nagy súlylyal esik a latba. Végül az amnesia is sok embert a király pártjára hódított. Az izgatottság tehát egyelőre lenyugszik, de azért a későbbi bonyodalmaknak es elégedetlenségnek a magva jól el van most hintve. Mindig ki fog kelni, valahányszor bizonyos körök akarják.

ha érte volna meg. Ellenben meg kellett volna érnie azt, a mit öregségében az orosz-lánnak kell elszenvednie, az elgyöngülést, trónja vesztését s talán a kicsufoltatást. Ettől megóvta őt a művészet nyájás nemtője, melyhez ő oly hűséges volt. És felragadta őt a művészet egebe, elevenen, tüzes székében, mint Illés profétát. Bizony próféta is volt ő, a maga művészeti hitében, annak imádatában.

Hogy most ünnepelni fogjuk emlékét: vigasztalásunk, de ennél is több, kötelességünk, mert sirjánál fogadalmat teszünk s ujitunk. Azt, hogy a magyar színművészetet nemzeti szent célokat szolgáló művészetnek, a színházat a művészet hajlékának s nem lebuinak tekintjük.

E fölfogásra, e hitre ma nem kedvező divat járja. A színház ma már mindinkább teljesen mulatóhelylyé válik s azok a színházak, melyek a nemzettől segílyt, anyagi támogatást kapnak arra, hogy a színészetet mint művészetet tartsák fenn: botor módon a töképezés vállalkozók üzleti irányához szegődnek. De a multak hagyományai, a régi nagy eszmék, melyek annyi nemes művészeleket hevitettek, nem hantolhatók ám el. A nagy vásári láрма majd megszűnik. A magyar színházakban be fog állani s be kell állania annak a változásnak, hogy a színművészet különválk a színházi üzlettől, attól, mely testvére a czirkusznak. Ujból elfoglalja helyét a művészet a színházban, ha csak egyben, vagy kettőben az országban, de ott ujból kihajt gyökere s felvirul ujra a magyar színművészet, melynek egyik régi,

Sándor király vallomásai.

Sándor király tegnap délután magához hívatta Mihály Pajovicsot, a kereskedők egyesületének elnökét; Marko Uleticsot, a kereskedő ifjak körének elnökét és Risztics elnököt kereskedőt, hogy tőlük megtudja, mint vélekedik házasságáról a szerb kereskedő-világ.

A meghívott urak teljes három óra hosszat időztek a királyi palotában. A kihallgatás folyamán rendkívül érdekesen mondta el a király a szerelmének történetét.

Masinné — ugymond a király — az ő ifjúkori első szerelme. Már évekké ezelőtt, a mikor menyasszonya még Natália királyné udvarhölgye volt, lobogó szerelmet érzett iránta. Megesett, hogy télen, fűtetlen mellékszámban órák hosszat várakozott az ifjú király, mialatt Natália az udvarhölgyeit fogadta. Didergő várakozott, hogy a kihallgatás után legalább egy percze láthassa szíve bálványát.

Már évek előtt — ugymond a király — megígérte Drágának, hogy feleségül veszi.

E gyöngéd emlékek felelevenítése után a király rátért Szerbia politikai viszonyainak fejtegetéseire s ez alkalommal nagyrészt kijelentéseket tett, a melyek szokatlan éleslátásra vallanak.

— Beismerem — ugymond Sándor király, hogy 1883. óta Szerbiában minden kormányválság udvari cselszövésekre vezethető vissza. Ezeknek hol anyám, hol atyám volt mozgató lelke. Nos, ennek az állapotnak véget kell vetni. Kijelentem határozottan, hogy önálló akarok lenni mindenben. És megkívánom, hogy sorsom felett egyedül magam döntsek.

Az apa levele.

Kedves fiam!

A kért beleegyezést a lehetetlen házassághoz én, ki javadat akarom, nem adhatom meg. Meg kellene fontolnod, hogy a mit cselekedni akarsz, Szerbia megrontására vezet. Dinasztikán sok csapásom ment keresztül, de ez lenne a legvégső, még ideje, hogy megfontold.

Ha azonban mint, mondd, elhatározásod megmáshíthatatlan, akkor nekem nem marad más hátra, mint hazámért Istenhez imádkozhatni. Azt a kormányt, mely ily könnyelmű lépéssel után téged kikergetne az országból, én üdvözlőim legelőször.

Atyád

Milán.

Fürdői levél.

Homoródi fürdővendégek névsora:

Ilyés Ferenc nyug. törv. bíró és családja Udvarhely, Ilyés Miklós nyug. cs. kir. honvédezeredő Udvarhely, László Gyula m. á. főmérnök és családja Budapest, dr. Wálencsik ügyvéd és neje Udvarhely, Mártin Rozina, Gebora Friderika magánzónók Szeben, Szentpéteri István és családja Erzsébetváros, Szívós Gyuláné v. hiv. neje Szege, Lázár Lajosné hivatalnokné Kolozsvár, dr. Kozma László és neje m. á. v. fogalmazó Kolozsvár, Andracsek Mária és Anna tanítónék M.-Kovácsné, Utry Jánosné tanárné Gy.-Fehérvár, Csiskó Giza Gy.-Fehérvár, dr. Damokos és családja alispán Udvarhely, Jakab Rudolff és gyermekei táblabíróné M.-Vásárhely, Sándor Ágnes, Réz Margit M.-Csapó, Karacsai Miklósné és leánya kereskedőné Sz.-Keresztur, Ájvasz Kristófné kereskedőné Sz.-Keresztur, Szabó Albert és családja közigazgató Udvarhely, Embéry Árpádné tanárné Sz.-Udvarhely, Baros Károly és neje földbirtokos Siménfalva, Barabás Károly gymn. tanár Sz.-Keresztur, Kassay Ákosné földbirtokosné Sz.-Keresztur, Hory Béláné és családja Kolozsvár, Deaky Lóránd Kolozsvár, Gál János és családja Udvarhely, Székely Dénesné kereskedőné Udvarhely, Török Gergelyné, Horváth Géjáné

alezredőné Erzsébetváros, Joiván Jenőné törv. bíróné, N.-Szeben, Broda Kálmán és leánya Boj, Tamás Lajosné Sz.-Udvarhely, Barta Lajosné m. kir. erdőfőosztó Erzsébetváros, Székely Gyula kir. törv. irodatiszt Gy.-Fehérvár, Salamon Simonné birtokosné Tóvis, Mangezius Olga Szeben, Luczián Ida kapitányné N.-Szeben, öz. Kovács Dénesné birtokosné Oláh-Sálya, Szánter Lajosné birtokosné Oláh-Sálya, Nachtnobel Gyula árvaszéki elnök Arad, Marter Emma, Lechner Emma Fogaras, öz. Csiky Imréné Kolozsvár, Binder Anna jegyzőné Berethalom, Müntz Katalina jegyzőné Rozsonda, Zakariás Ferencné és családja kereskedőné Erzsébetváros, Osztián Antalné postamesterné Erdő-Szt.-György, Fries Fülöp és családja jbiró Páncsova, Varga Károlyné Nagy-Selyk, Benedek Dénes és családja ref. lelkes Makfalva, Hübner Richard pénzügyi titkár Segesvár, dr. Smidt József családjával Medgyes, öz. Jenei Albertné Udvarhely, öz. Bartha Jánosné Udvarhely, öz. Pásztor Ferencné leányával Fegyváza, Kos Józsefné és leánya N.-Szeben, Karacsai Miklós és családja kereskedő Udvarhely, Bárbiczik Titus kereskedelmi tanár Páncsova, Csapó Péter és családja Hajdu-Téglás, Pap Miklós és neje Püspök-Ladány.

Ezek élvezik Homoród páratlan jó levegőjét s a ki igazán gyógyulni és erősödni akar, jöjjön ide üdülni, mert itt mindent megkaphat olcsón, a mit egy kisebb fürdőn kívánni lehet. Jó lakások, kitűnő olcsó vendéglő áll a közönség rendelkezésére. 12 tagból álló híres cigánybanda, lawn-tennis s más szórakoztató mulatság Udvarhely megye derék uj alispánjának, dr. Damokos Andornak köszönhető a lawn-tennis játék s még sok más tündős javítás, a kinek finom jó izlése, éles belátása a hiányokat azonnal észreveszi s siet segíteni rajta. A jövőre különösen sok üdvös jó terve van, a mit, ha keresztülvihet, a közönségnek igaz hálájára számíthat.

A társadalom büne.

Kolozsvár, július 28.

Még az első esküdtszéki tárgyalás alkalmával történt, hogy dr. Haller indítványára az esküdtek napidijaikat felajánlották egy Kolozsvárt létesítendő lenelcházra.

Azóta eltelt egy pár hónap a nélkül, hogy a lenelcház tervéről hallottunk volna valamit. E napokban azonban ismét felszínre került az ügy.

Ugy látszik tehát, hogy e humánusan gondolkodó egyetemi tanár indítványa és az abból keletkezett mozgalom nem aludt el, hanem csendesesen, minden zaj nélkül működik tovább. És ha a kolozsvári társadalom ezen szép és nemes mozgalmat lelkes adománnyal támogatni fogja, biztos remélhetjük, hogy a lenelcház Kolozsváron nemcsakára felépítve fogja szolgálni a közérdeket. Mindenesetre nagyon szép és dicséretre méltó törekvés az, mely egy ilyen magaslatos, korunk előrehaladottabb eszméjét akarja megvalósítani. Mert a lenelcház szükségességét, annak egy országra való óriási fontosságát csak azok tudják igazán megérteni és méltányolni, kik az emberiség életének célját magasabb szempontokból bírálják.

A művelt európai nyugoti államokban és azok városaiban a lenelcház már régen fel van állítva.

Mert azok már régen felismerték azt a társadalmi kötelességet, mely az emberiségre hárul azokkal szemben, kik elhagyatva, minden támasz nélkül az utcán nevelkednek fel.

Statistikai kimutatás van arra, hogy mennyi törvénytelen születésű kisdéket, kik

később az emberek nem törődése következtében elzüllöttek volna, mentett meg a társadalomnak és vele az egész emberiségnek a lenelcház. És ma már nincsen olyan nagyobb külföldi vidéki város, hol az az intézmény nem lenne megalkotva.

Nálunk Magyarországon a lenelcház kérdése már nem új. A fővárosban fel van állítva egy ilyen intézmény, de a vidéki nagyobb városokban, hol épen olyan nagy lenne rá a szükség, mint a fővárosban, míg csak terv alakjában ismeretes a lenelcház.

Elvéve hallunk is néha róla hol az egyik, hol a másik városban, de az egésznek nagyobb érdemet tulajdonítani nem lehet, mert a vége a gyorsan keletkezett mozgalomnak az, hogy mielőtt csak valami is lett volna, az egész ágilis vezetés hiánya miatt félbe maradt.

Nagy baja nálunk az ilyen terveknek, hogy az állam anyálgal nem igen támogathatja, a városoknak nincsen pénzük a társadalom pedig az ő csendes közönségével fogad minden olyan irányu törekvést, mely a köz javára irányul.

Ezért szükséges tehát és kívánatos, hogy önzetlen emberek vegyék a kezükbe az ilyen mozgalmakat, kik képesek arra, hogy egy érett, de közönyös társadalmat megnyerjenek a mozgalom pártolására. Fel kell világosítani az embereket, hogy minden közérdekű intézmény létesítése a nemzet egész összességének a javára szolgál.

Mert eltekintve attól a most már vita tárgyát nem képezhető felfogástól, hogy a népesedést elő kell mozdítani (természetesen a házassági kedvezményekkel, megélhetési és közegészségügyi törvényekkel), ha az állam boldogulását óhajtjuk, de erkölcsileg kötelessége minden művelt társadalomnak a törvénytelen gyermekeket védelmébe venni.

Mert mi történik az ilyen védtelenekkel. Egyrésze életben marad, azanya kiadja gyermekét, havonta fizet érte, addig, a míg tud. És ha nem tud érte fizetni, az az idegen asszony, kinek a gyermek tartásban volt, csupa könnyőriuletségtől ad neki enni, de nem neveli, hanem már két-három éves korában megszoktatja vele az utcát. Így nők ezek fel, minden tanulás és nevelés nélkül és lesznek haszonvetetelen emberei a társadalomnak.

A más rész pedig és sajnos napjainkban mindinkább előforduló jelenség, azanya lelketlensége vagy szegénysége és ál szemérmetessége következtében elpusztul.

Mindezeket az államnak nemcsak kell, de kötelessége elhárítani.

Az államnak törvényeivel szigorúan büntetni kell az ilyen cselekedeteket, a társadalomnak pedig ezek meggátlására szövetkezni.

Ennek csak egy útja van, felállítani minden nagy városban a lenelcházat. Ezzel egyszer és mindenkorra véget vetnek annak a törvénytelen gyermek gyilkosságának, mely csaknem mindennap előfordul.

Mert valahányszor ilyen gyermek gyilkosságról hallunk, mindig jussom eszünkbe, hogy gyilkos a lelketlen anya, de a bűnös mégis csak maga a társadalom, mely hatalmával, műveltségével és vagyonával, nem képes az emberi életet és annak értékét eléggé méltányolni.

Nadányi Emil.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, július 28.

— **Városi közgyűlés.** Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága tegnap délután dr. Nagy Mór polgármester helyettes elnöklése mellett rendkívüli közgyűlést tartott, melyen többek közt a vízmű építése iránt a Zellerin-féle részvénytársasággal kötendő pótszerződés s a szakbizottságok arra vonatkozó javaslata került tárgyalás alá. Nehány bizottsági tag hozzászólása után a közgyűlés a szerződési tervezetet elfogadta, s ugyancsak elfogadta azt a határozati javaslatot is, mely arra utasítja a tanácsot, hogy az új beton csatorna kiépítésére a pályázatot írja ki. Felhatalmazást adott a tanácsnak arra, hogy több rendbeli mellékszámban és vezetéki kiépítését az előterjesztett sorrendben fogantatossítsa. Ezek sorában a London és Nagymalom-utcai bérkocsi állomásokon vizesapok fognak létesíteni. A közgyűlésen folytatódott tárgyalást a mérnöki hivatalnak a *Nagyvási kocsitűzének burkolata* tárgyában beadott javaslatát, mely azt ajánlja, hogy a hid szekérjárója tölgyfa kockákkal burkolassék s fogadtassék el Bak Lajosnak az ajánlata, a mely bár a fentartási költségénél jóval drágább az Incze Lajos nagyváradi cég ajánlatánál, de megbízhatóbb. Somodi István ellene szól a javaslatnak, mert az Incze Lajos ajánlata jóval olcsóbb s ő maga is teljesen megbízható vállalkozó. Tudomása szerint azonban van a tanácshoz beadva a magyar asztalt ipar részvénytársaságnak egy ajánlata, a melyben ez hajlandó a kérdéses uttestaszfalttal beburkolni, s egy évig teljesen ingyen adja át a városnak és csak ha egy évi használat után jónak bizonyul — akkor vegye, meg a város. Somodi ezt az ajánlatot kéri elfogadtatni. A főmérnök az előadó s mások hozzászólása után a közgyűlés azt határozta, hogy új pályázatot hirdet, s ennek eredményében a legkedvezőbb ajánlat felett külön fog dönteni.

— **Szikvizadó Kolozsvárt.** Kolozsvár törvényhatósági bizottsága annak idején elhatározta, hogy a szikvizre városi adót vet. A vonatkozó szabályrendelet kormányi jóváhagyást nyervén, a tanács megtartotta az árverést az illető adó beszedésére nézve. Az árverés eredményét a törvényhatóság tegnap délután tartott közgyűlésén terjesztette elé a tanács. Dr. Bartha János és Szabó Samu a házi kezelés mellett szólláltak fel, a közgyűlés többsége azonban a bérletet tartotta fen s elfogadta Tordai Samu és társa ajánlatát, a kik 11500 korona évi bért ajánlottak ezen adó beszedési jogáért.

— **Új víztartók építése.** Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága már korábban elhatározta, hogy a gazdasági tanintézet telken két új víztartót épít. Az erre szükséges telok megvétele végett egyezkedésre lépett a tanács a földmíveléstudgyi kormányval, mely a feltételek megállapítása végett a gazdasági tanintézet igazgatóját bízta meg. Ez alapon megkésztették a szerződést, melynek tervezetét a bizottságnak tegnap délután tartott közgyűlésén mutatta be a tanács. A szerződést a közgyűlés elfogadta s felhatalmazta a tanácsot annak megkötésére, s egyben a kisajátítást engedély kieszköltésére.

— **E. Kovács Gyula emléke.** Hétfőn tartják E. Kovács Gyula halálának egy éves évforduló ünnepét. Az ünnep délután 6 órakor lesz, mikor is a sirnál Szégyörgyi István fog beszédet tartani, Tompa Kálmán

pedig költeményt szaval. A színház igazgatósága sem feledkezett meg a nevezetes évfordulóról. Bölöny József intendáns, ki jelenleg Kálten/utgábenben időzik, gondoskodott, hogy a színház a nagy művész halálának évforduló ünnepén méltóképen képviselve legyen. A színház igazgatóságát Tóth József intendánsi titkár fogja képviselni, ki a sirt megkoszoruzza. A koszoru gyászfatyóval bevont nemzeti színű szalagján következő sorok olvashatók: „*E. Kovács Gyula emlékeztetének — a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatósága.*” A kegyeletes ünnepben valószínűleg jelen lesz Kolozsvár egész közönsége.

— **Az egyetemi polgárok kegyelete.** Említést tettünk már arról, hogy az egyetemi kör semminemű intézkedést sem tett a hétfői Kovács Gyula emlékünnepeken való részvételre. Mint most értesülünk a Kolozsvárt időző egyetemi polgárok az Egyetemi Kör ezen közönségsége dacára is, teljes számmal fognak megjelenni a hétfői szép és kegyeletes ünnepélyen.

— **Közgyűlés.** A kolozsvári önkéntes tüzoltó-egylet 1900. augusztus hó 5-én d. e. 9 órakor a városház közgyűlési termében évi rendes közgyűlést tart, Gyűlékezési hely a lakatya. Idő d. e. 8 óra. Tárgysorozat: 1. A választmány évi jelentése. 2. A parancsnokság évi jelentése. 3. A pénztárnok évi jelentése 1899-ik évről. 4. A pénztár- és számadások megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. 5. A folyó évi számadások megvizsgálására egy három tagu bizottság megválasztása. 6. A folyó évi költségvetés jóváhagyása. 7. Időtávnyok. Közgyűlés után a lakatyan zárgyakorlat és érem kiosztás. Kolozsvárt, 1900. július hó10. Kőrösy József, alpar. segédtiszt. Polecz Rezső, parancsnok.

— **Kitüntetett kolozsvári tüzoltók.** Az orsz. tüzoltó szövetség a jelesebb és szorgalmasabb kolozsvári tüzoltókat érmekekkel tüntette ki.

Tizenöt évi szolgálatért arany éremmel lettek kitüntetve: Dobál Antal alelnök, dr. Veress Lajos egyeteli orvos, Barkovszky Alajos mászó szak. par., Bálint József mászó őrp., Albert Mózes törzs kúrtos, Varga János szivattyus őrp.

Tíz évet meghaladó szolgálatért ezüst éremmel Bartha Gergely h. parancsnok, Hory Béla egyeteli alelnök, Kőrösy József alparancsnok segédtiszt, Kuszko István egyeteli titkár, Tóth Sámuel szivattyus szakaszevezető, Linczeg János, Brünny Lajos, Jakscs János, Katona Lajos szivattyusok. Csáky Lajos, Ehrenberger Ferenc szak. par., Simon Endre rendfentartó, Szakáll Gábor szertárnok, Beredeczy Károly, Tilb Antal zenekari tagok.

Öt évet meghaladó szolgálatért bronz éremmel lettek kitüntetve:

Böhm Mihály alparancsnok, Kardoss Károly, Tordai Pál szak. par. Petrá József, Palocsay Sándor mászó, Kiss József, Flórian Károly, Nagy József, Szappanyos Sándor, Bakos Gyula, Petrá János, Orbán Lázár, szivattyusok, Ammer Ferenc szertárnok, Kóvári Károly zenekari tag.

Az érmekek ünnepélyes kiosztása augusztus hó 5-én vasárnap d. e. tartandó zárgyakorlat után fog történni.

— **Állatkiallítás.** Az erdélyrészi tizenharmadik tenyészállatkiallítás és tenyészállatvásár Kolozsvárt, 1900. aug. hó 31. szept. 1, 2. és 3-án, a sétáterén. A fenti kiállítással kapcsolatban és egy időben Kolozsvárt, a Lövölde termében és kertjében gazdasági gép-, szerszám-, kellékek-, anyagok-, termények és termékek bemutató kiállítása rendeztetik.

— **Ajándék az öreg honvédeknek.** Egy kolozsvári kereskedő ép szivarokról levágott, több kilóra menő dohányt adott, át Böckel Károlynak, hogy azt szegényebb tagtársai között a jelenkező sorrendje szerint igazságosan ossza ki. Azóta az öreg katonák jó kedvel hajgják el a Böckel boltját,

XXIV

Vannak leányok, kik idegenekkel telt szalomba lépve némi remegéssel éreztek volna. Nem úgy Mercedes. Ő minden öntudatoságot ment volt. — Tudta, hogy szép volt, és őszintén beismerte önmaga előtt, hogy azon nagyon örült, de szépségének a tudata nem foglalta el a gondolatait. Természetesen, hogy mint minden leány, ő is szeretett csinosan öltözködni, de miután a tikörbe nézve, látta, hogy a tolettje épen olyan volt a milyennek kellett lenni, egészen megelégedett magáról. Tökéletes önmuralommal lépett a szalomba, annyi báj és előkelőség volt minden mozdulatában, ami lady Lauraynet meglepte.

Ő ladyága azt gondolta, hogy egy olyan leány a ki egy idegenekkel telt szobába oly bájosan és előkelő modorral tud belépni, mindenne képes.

Mercedes a háziasszonyához közeledett, aki mosolygva kérte, hogy üljön le és fogadjon el egy csésze teát. Mielőtt Mercedesnek ideje lett volna válaszolni, Edit meleg köszöntéssel ment hozzá.

— Mercedes — mondá — Isten hozott Hildropba! Mi óhajtottunk tégedet látni.

A mint Mercedes válaszolt, a fényűzősséggel burkolt szobában körül nézett és látta, hogy több vendégek voltak jelen.

A Hildropi szalon tágas terem volt négy ives alakkal, melyek a virágokkal telt terrasszokra nyíltak.

Az ablakok ezen a meleg délutánon mind nyitva voltak és a szellő virágok illatával töltötte be a szobát.

A Mercedes figyelmét a legtávolabbi ives ablaknál ülő két egyén vonta magára.

(Folytatása következik.)

hatalmas törzse, ékessége dől ki E. Kovács Gyulában.

Az emlékezet, a mult időkleánya, nem fog megfelelkezni rólad, utolsó művésze a nagy uttörőknek s a magyar nemzeti színművészet elhagyott zászlaja, a Te zászlód, fennen fog lobogni ismét.

Gyalui Farkas.

Egy fiatal leány története.

— Angol regény. —

A Lauri szerzőjétől.

Az „Ellenzék” részére fordította: AMICA.

XXIII.

(Folytatás.)

(44)

A gyermekek a multnak ezen maradványai között játszottak bujósdi, a baglyok állandóan itt tanáztak.

A romok nagyrészenek meg van a maga kisértete, de ezekhez sem szerelmi történet, sem kegyetlen gyilkosság legendája nem ragadt, ámbár voltak emberek, a kik azt állították, hogy a kápolna romjai közül hallották éjjelenként a hajléktalanok té apácák jajtátását; az okosabb emberek azonban azt mondták, hogy az a repkényekben levő szél volt és nevettek azon a gondolaton, hogy ott éjjelenként fekete fátyolos kisértetek gyűljenek össze, hogy birtokuk és otthonuk elvesztését sirassák.

Az a nagy víztűkör, melyet az Apát-ság tavának neveztek, a helynek egy másik szépsége volt. Kisérteties legendákat erről nem tudtak, szép ifjú élet nem veszett el a mélységében, kétségbeesett sikoltás nem hangzott felette, hogy a mögötte levő erdőben vesszen el. Régente halak voltak benne,

most fehér lilomok nyugodtak a felszínén és szélelen zöld sas tenyészett.

Ilyen volt Hildrop és midőn a nap a régi házra szép terrasszaira és virágos kertjeire sütött, az egy kíváncsot otthon volt.

A ház belsejében sem hiányzott a szépség. A festett üvegek néhány finom mintái még mindig voltak ottan, a látogatók, a ház szépségeit nézve, mindegyre egy-egy pompás régi ablakra bukkantak. A régi tölgyfa faragványok szintén olyanok voltak, hogy a vidéken alig lehetett párjukat találni.

A Laurayne Konstanz művészi lelkülete előtt a hely régisége volt annak a legnagyobb bűbája. Ő majd nem imádtá az Apát-ságot. A szép iránti szeretete és a művészet iránti tisztelete mind onnét látszott származni.

Mercedes erre gondolt, a mint Ravensston állomásra küldött kocsi csendesesen ment fel vele azon a főséges avenün, mely Hildropot körül vette.

Nem csuda, hogy Konstanz anyira szereti l mormogá, a mint a napfényben fürdő romokat és az épület homlokzatát meglátta. Ha ez az én otthonom lett volna és úgy vesztettem volna el a hogy ő vesztette, én azt a csapást nem éltem volna tul. Ah, ha ezek a yén fák beszélni tudnának. Vajon az árnyékuk alatt lehetett e a sir Cyril végrendelétéről suttogást hallani?

A kocsi lassan hajtott az előcsarnok elébe és okkor Mercedes az utazása céljához érkezett. A következő pillanatban a tágas előszobában találta magát és lady Lauraynet látta közeledni.

— Mercedes, Isten hozta Hildropba! — mondá ő ladyága, amint vendéget megölelte. Bár Konstanz is vele volna.

Lady Laurayne egy alkalmat sem mulasztott el, midőn Konstanzról beszélt, hogy Blanka szerint, kegyes arczát ne csináljon.

mert egy decziliteres faméreggel mindenki kap az ajándékból. Ezt a jó példát követhetné más is. Az öreg harczolok iránt, különben időről-időre melegebb érdeklődés nyilvánul a polgárság körében. Így közelebről Clauser Adolf tekintélyes polgár kezdeményezésére kabinátszoba vettek, hogy egy zártkörű nyári táncvigalmat rendeznek a Lövöldében.

— **Kiölt díszfák a Belközép-utczában.** Kaptuk a következő sorokat: Tek, szerk. ur! Sajnálattal olvastam, hogy mily elismerésben részesült egy párszor a városi mérnöki hivatal azért, hogy meg-hagyott a Belközép-utca egyik során néhány díszfát. Nincs ebben köszönet. Mert először is a fák, mint említeni is méltóztatott, épen a nedvkeringés idején, régi helyükről eltolták s ezzel a fa gyökérzetét megromgálták. Azután nem gondoskodtak arról, hogy a beállt forró napok alatt, midőn a fák töve kiszáradt, néha esléként meglocsolgassanak. E miatt, méltóztatassék megtekinteni, egy pár kivételével az egész fasor száradásnak indult. Némelyiknek a lombzata egészen elszáradt, némelyiké pedig fonyadt. Ezek a fák mind ki fognak pusztulni. Pedig kevés elővigyázattal, gondozással megmenthetők lettek volna.

— **Komoly szó.** Megkezdvén bizottságunk a filokészera vizsgálatot, szomorúan tapasztalja, hogy a gyönyörű termővesszőket hozott szőlők (oly szorványosan védelmek a peronospora (szőlőragya) ellen. Igaz, hogy a legközelebbi napokig nem is mutatkozott a veszély, de most, e pár meleg eső után oly rohamosan készül föllépni, — s már-már mutogatja is foga fehérjét, hogy a ki a legközelebbi hétről is elmulasztja fecskenedni biztos lehet benne, hogy jövőre sem lesz szőlőtermése, s pedig a növényzet fejlettsége igen szép reményekkel bíztat.

A ki még nem ismerné a permetező hordó-oladt elkészítését, szívesen utasítom, ha szerencsétlen Külsőmagyar (Apafy) utcai 66. számú lakásomon (ev. ref. népiskola.) Szentgyi Lajos.

— **Iparkodás a kolozsvári iparban.** A kolozsvári iparosok megfeszített erővel töreksenek előre azóta, a mióta a hazai ipar pártolása napirendre vetelet s oly intenzív vált a mozgalom, hogy ma már iskolai növendékekbe is beoltja a kormány a hazai ipar támogatására irányuló törekvést. Az eddigi első rangú épület és butor-asztalos-gyárak mellett Komáromi János mű-asztalos is gyárilag, rendezkedett be, nagyhid-utczai tágas telepén. Gözgéppel dolgozik két emeletes műhelyben és külön osztályokban készítik a parkett és más épületmunkákat, külön a butorokat, melyekből megrendelésre állandóan van e szorgalmas és szolid iparosnak. Ez asztalos és butor gyár telep 50-et meghaladó munkásnak ad állandó foglalkozást és tisztességes megélhetésre elegendő munka díjat. Szeszák nagymalom utcai kocsi gyára is tetemes fejlődésnek indult. E telepen kovács, kerskes, nyergesgyártó, szatler munkák külön osztályokban végeztenek s fizeteli menete a gyárnak élénk, mert, produktumai jók, tartósak és az árak szolidak. Érdekes műterem van e telepen ifj. Szeszák műipariskolai tanulóit és társai részére berendezve. Rajz, festészet, szobrászat jeles produktumai vannak e műteremben kiállítva. A szobrok és képek között ott láttuk Brassai Sámuelnek szépen kidolgozott relief képét, Benigni Sámuel szobrárt agyagba min tázva és a közélet számos jelesét. Örvendőtés tanulság ez a művészet és műipar fejlődésére nézve is.

— **Hazafias kereskedők társulata.** A dr. Haller Károly tiszteletbeli elnöksége alatt működő kolozsvári kereskedők és kereskedő ifjak társulata egy szép levelet kapott a felvidéki magyar közmívelődési Egylettől a melynek örökös tagjái czímen 60 korona adományt juttattott.

— **A kolozsvári ipar-testület ösztöndíja.** A kolozsvári ipar-testület ösztöndíjját szavazott meg Kottay János szabómesternek, a párisi kiállítás tanulmányozására. Kottay egyuttal kiállító is. Egy „frakk“ öltönyt készített és állított ki olyan szövethől, mely állítólag a Scherg brassói gyárában készült.

— **A vízműkiepítés.** Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának tegnap tartott közgyűlésén tárgyalta a tanácsnak a szászfehérsi vízmű kiepítése s az azzal kapcsolatos csatornázási munkákra szükséges 600 ezer frtos kölcsönre vonatkozó előterjesztése s a Magyar jelzáloghitelbank ajánlata. Ez utóbbi pénzintézet hajlandó a kölcsönt megadni olyképp, hogy az összes városi közijövedelmek lekötessenek s ezenfelül a város ingatlanaira zálogjogi bekebelezési engedély adassék, mely utóbbit a bank csak szükség esetén venne igénybe. A kölcsön 6 százalékos kamattal adatként 50 évi részletfizetésre. A tárgyhoz először Somodi István szólott, a ki felvilágosítást kért arról, hogy a város mit költ le jelzálogul s egyben olyképp akarja formulázni a szerződés illető pontját, hogy a bank csak az esetben bekebelezesse be a zálogjogát, ha a törlesztési részleteket a város pontatlanul fizetné. Végül „kérdést tesz, hogy nem lehetett volna tisztán jelzálog kölcsönt szerezni olcsóbb kamattal mellet. Gajgázó Manó ügyész felvilágosítja szólott, hogy az összes ingatlanok le lesznek kötve. Az előadó Salamon Antal tanácsos pedig megjegyzi, hogy kölcsönt kerestek más bankoknál is, de egyik sem

akart adni, az osztr-magyar bank pedig csak 12 évi törlesztésre ad, s ez a városnak nem konvenial. Szabó Samu is terhesnek látja a bank feltételeit s károsnak a kölcsön feltételeit. Dr. Purjesz Zsigmond utal a kényszer helyzetre s kéri, ne halogassák az ügyet, mert a dolog sürgős. Hibáztatja, hogy korábban nem gondoskodott a tanács olcsóbb kölcsön beszerzéséről. Az előadó, továbbá Szabó Samu, Somodi István ismételt hozzászólása után a közgyűlés többsége a tanács előterjesztését és illetőleg a Magyar jelzálog hitelbank ajánlatát elfogadta s felhatalmazta a tanácsot, hogy a kölcsönügyet effektualja.

— **Utczai gyalogjárók szélessége.** Egy szabályrendeletet erősített meg a belügyminiszter. A szabályrendelet egyetlen pontja így szól:

1. § Azok a háztulajdonosok, kiknek a telke előtt az utca szűk volta miatt két méternél keskenyebb a gyalogjáró (járda, trottoir), a 420—1897. és 79—1898. jkvi szám alatt hozott szabályrendeletben megállapított járdadíjat 2 (két) méter széles terület után tartoznak fizetni abban az esetben, ha a város a gyalogközlekedés megkönnyítése czéljából, az utcázat egész szélességében, a járdának megfelelő aszfalttal vagy gránittal burkoltatja.

A szabályrendeletet Kolozsvár város tanácsa most közhírré teszi.

— **Koronás bank.** Lapunk mai számának hirdetési rovatában olvasható, hogy Kolozsvárt egy koronás bank van alakulóban. A felhívást a bank megalakulására nézve olyan tekintélyes férfiak írták alá, hogy a közönség a legnagyobb bizalommal léphet ez új bank kötelekébe.

— **A hol az ischli klausula ké-szült.** Egy kolozsvári sportsmann: Bartha Gergely, a K. K. E. kapitánya nagyobb bízikkli kirándulást tett. Képeslevezelőt lapot küldött tegnap egy ismerősének „ischl“-ből, jeleül annak, hogy kerekpáron jutott el oda, a hol az ischli klausulát fabrikáltak.

— **Kolozsvári sport-férfiu Szerbiában.** Szerbiában Sándor király násútása által okozott véleménykülönbségek közül számos bonyodalmat készülnek karddal kettévágni. Épen kapóra jött oda a jeles vívómester Vermes Lajos bajnok, a kolozsvári tud. egyetem torna tanára, ki különben minden évi vakáczióján szokott egy-két hetidőt Szerbiában tölteni. Vermesnek most szorgos dolga van. — Párbaj kardokat küszörlített Belgrádban és szorgalmasan osztja a leckéket azoknak, a kik a király házassága alkalmából felmerülő kiélesedett viták tisztázását kard pengére bízzák. E fontos funkció mellett vívó versenyeket is rendez a mester, a hol a magyarok győztek a többiek felett és óriási közönség előtt rendezett uszó versenyeket is. Azonkívül tanulmányozza a szerbek hadi vívását és fegyver táncát s ezeket a kolozsvári tornavívó egylet iskolája javára nálunk is nagy igyekezettel készült bemutatni. Egyik vívó versenyen levette a mestert s kard vívásban Charlet Doucet, a francziák nagy mesterét. E győzelem roppant hatást keltett Belgrádban s Vermest mint legyőzhetetlen vívót, mindenfitt ünneplik. Vermest lekötélező modoránál lovagias fellépésénél fogva minden körben nagyon tisztelik és szeretik. Belgrád előkelő körében az az általános óhaj, hogy Szerbia részére a bajnokot állandóan megnyerjék s készülnek részére valami előkelő hivatal felajánlani.

— **Szekely ifjak Kolozsvárt.** László Gyula, a marosvásárhelyi kereskedelmi és ipar kamra másod titkára tegnap Kolozsvárt tartozkodott, hogy néhány szekely fiút jobb mestereknél elhelyezzen. Az ifjak elhelyezése kolozsvári mestereknél már évek óta folyamatban van s a kamara titkára által állandóan felügyelteti azok gondozását és kiképezését. Most is minden iparosmester üzlet helyiségét Balázs Gyula kolozsvári iparkamrai jegyző társaságában felkeresett, a fiukat kikérdezte s az ujanak jelentkezett tanulókat csak azoknál a mestereknél helyezte el, a kiknek munkálkodása garancziát nyújt a helyes és gondos kiképzetésre, s az erkölcsös és családi nevelésre. A szekely tanulókat, aug. 31-én érkeznek meg új gazdáikhoz.

— **Dr. Csipkés Károly** volt maros-szigeti kir. ügyész, a ki a kolozsvári kir. ügyészséghez csak nem régen helyezték át hasonló minőségben, már megérkezett Kolozsvárra és átvette a kir. ügyészség ügyeinek vezetését az azt ideiglenesen teljesítő Kócsi andor kir. alügyésztől, a ki most már elfoglalja bírói állását a helyi kir. törvény-széknél, a hova a napokban nevezték ki.

— **Az új Gyarmathy.** Egy kolozsváriakat éneklő névmagyarosításról adhatunk hírt. Uganis dr. Grolsz Viktor pénzügyi segédtitkár, ki jelenleg a fiúmeji pénzügyigazgatóságnál van alkalmazásban, megváltoztatta eddigi vezetéki nevét Gyarmathyra. Néhai Gyarmathy Miklós mostoha atya volt, s most az ő nevét vette fel megtartva a vargyasi előnevet is.

— **A helybeli kereskedelmi és iparkamarától** tegnapi hírlímkra vonatkozólag azon felvilágosítást kaptuk, hogy a kamara már megvitette a szükséges lépéseket, sőt ki is eszközölte, hogy az aug. 5-én Párisba ránduló ösztöndíjas iparosok hét napnál tovább is Párisban maradhassanak és visszatérő utjokat egyenként is megtehessék, ha erre nézve a kirándulást intéző fővárosi menetjegy-íróvalak kiegyezzenek, a mely íróda hasonló feltételek mellett idegen iparosokat is fölvesz, ha a kamaránál előzetesen jelentkeznek.

— **A gabonaértékesítés reformja.** Nagyjelentőségű tervvel foglalkozik Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter. Hogy a gazdák jobban érté-

kesíthessék gabonatermésüket és hogy a földesí árfoylamok hullámzása által ne károsodjanak, illetőleg, hogy a kisgazdák is hasznát lássák a kedvezőbb árviszonyoknak, a miniszter a gabonakereskedelmi szövetségeket támogatását, sőt állami segítését határozta el. E czélból már az ősz folyamán több mezőgazdaságilag képzett szakértőt fog a minisztérium a külföldi hasonló intézmények tanulmányozására kiküldeni, a kiknek beérkező jelentése alapján fogja a kormány a kereskedői körök bevonásával a különben régóta sürgetett és a külföldön jól bevált intézményt létesíteni.

— **Házasság.** Dr. Torma Miklós kir. tanácsos Szolnok-Doboka vármegye köztisztelőben álló alispánja július 25-én lépett házasságra Kabos Annával, Kabos Sándor táblabíró és neje Lészay Margit bájos szépségű leányával. A törvényes kötést Szilágyi Albert polgármester anyakönyvezető teljesítette; az egyházi áldást Jaros Béla róm. kath. lelkész adta az új párnak. Sok szerencsét kívánunk az új párnak.

— **Véres családi dráma.** A bács-megyei Bikityi-közösségen véres családi dráma játszódott le, amelynek eddig egy ember esett áldozatul, de valószínűleg még egy áldozata is lesz. Baghy Márton bikityi jobb-módu gazdaember már hosszabb idő óta zaklatja feleségét feltékenykedésével. Ez nap-nap után megismétlődött a Baghyék házában úgy, hogy a boldogtalan asszony szinte rettegve várta az ura hazajöttét. Tegnap előtt estefelé, midőn Baghy a földékről hazakereszt, udvarából egy idegen férfit látott távozni. Feldühödve sietett feleségéhez és ingerdeltlen kérdezte: Ki volt az udvaron asszony? A szerencsétlen asszony azt állította, hogy az öccse, de férj nem hitt a feleség szavának, hanem rávetette magát és följáratni kezdte, majd fölkapott egy súlyos székelt és azzal ütötte a boldogtalan teremtést, akinek két helyen bezuza a fejét és több helyen csonttörést szenvedett. A nyomorékká vert asszony nagy nehezen kiszabadult az ördögő ember kezéből és látvány-szorgott a szomszédába. Az előhívott csendőrk Baghy szobájának ajtaját már zárná találták és miután többszöri fölcsóztatásra sem nyitotta azt ki, rátrörték az ajtót. A szobában borzalmas látvány tárult a csendőrk szemei elé, Baghy vértöcsében, átmetszett nyakkal halva feküdt a földön, kezében szorongatva az öngyilkosságához nált élesre fent betörtvát. Baghynek súlyos sérüléseinél fogva élet és halál közt lebeg. Még ugyanez nap este kint, hogy tényleg Baghyé öccse jött a házbán.

— **A szent-Istvánnapi szónok.** Az idén tudvalevőleg fényesebb lesz az ünnepelés Szent-István napján. A Mátyás-templomban augusztus 19-én d. u. négy óraker ünnepi veszenye lesz. Szent-István napján reggel hét óraker kezdődik a szertartás. A szent Jobbot körmenet viszi a Mátyás templomba, a hol a hercegszprimás celeborál. Az ünnepi mise után szentbeszédet Steiner Fülöp székesfejevári püspök mond, a ki a hercegszprimás kért föl erre.

— **A kegyesrendiek nagygyűlése.** A kegyes tanítórend ezidei nagygyűlése a cstitörtéki ülésében választotta meg az egyes házak főnökeit. A magiszter noviciorium Randvög Mihály lett. Házfőnököknek megválasztották: Budapestre Szölgényi Jánost Debreczenbe Várad Károlyt, Kecskemétre Tóth György dr. kormánytanácsost, Kis-Szebenbe Véber Antalt, Kolozsvárra Kozár Ferencet, Lévára Vörös Mátyást, Magyar-Ovár Rappensberger Vilmost, Mármaros-szigetre Malonyai Istvánt, Nagy-Becskerekre Balási Józsefet, Nagy-Kanisára Horváth Györgyöt, Nagy-Károlyba Palczar Ernő kormánysegédet, Nyitra Horváth Sándort, Podolinba Szárnovszky Edőt, Privigyre Rozsahegyi Jánost, Rozsahegyre Pálmai Miklós kormánytanácsost, Selmeczbányára Panek Ödönt, Szegedre Zver Endrét, Szent-Györgyre Füredi Jánost, Tatába Pintér Eleket, Temesvárra Kröll Rudolfot, Trencsénbe Krasznaynszky Károlyt, Vácra Halmi Lászlót és Veszprémbe Takács Józsefet.

— **A romániai zsidók kivándorlása.** Mint a „M. Sz.“ írja, a bécsi rendőrség körülbelül hétszáz romániai zsidó kivándorlót, a kik 25-én este indultak el Budapestre a keleti pályaudvaron s tegnap reggel indultak Bécsbe, a legnagyobb kegyetlenséggel visszatolonczoltattott Budapestre.

A tegnapi napot és éjszakát a szabad ég alatt töltötték Bécsben az Arzenál téren élen, szomjan, mert a bécsi zsidó hitközség nem tudott, vagy talán nem mert a menekülő csoportról gondoskodni. — Azon az ételmaradékon tengődtek, a mely a budapesti hitközség adományából maradt meg nekik. Szárazkenyér és két szalvaléde volt a tápláléka a 700 embernek. Mivel pénzt Bécsben nem igen kaptak, hogy tovább utazhassanak, a bécsi rendőrség ma reggel vasutra ültette az egész csapatot s visszaküldte Budapestre. Most ott tanyáznak a keleti pályaudvar mellett, a czinkotai helyi érdekű vasut korlátain belül a legnagyobb nyomorban és kétségbeesésben.

Pavlik rendőrfelügyelő értesítette az izr. hitközséget a romániai zsidók visszaérkezéséről s a hitközség azonnal intézkedett, hogy a szerencsétlen emberek a magyar fővárosban mindennel ellátassanak.

— **Követeljük mindenütt Emkegyűjtőt.**

Gyászrovat.

Nagy idők tanuja. A magyar önvédelmi harc egykor erőteljes fájáról Kolozsvárt ismét lehullott egy levél. Lázár János 1848—49-beli honvéd, nyug. állam vasuti főkalauz halt meg élete 74-ik évében, Temetésé 29-én, vasárnap d. u. 6 óraker lesz Nádas utca 10 sz. lakásáról. Temetésén testületileg vesz részt a kolozsvári honvéd egylet.

Szerkesztőségi üzenet.

Kérjük lapunk gazda olvasóit, szíveskedjenek az aratásról, a cséplés eredményéről, a takarmány mennyiségről, a kukoricza, szőlő, gyümölcs stb. állásáról lapunkat röviden értesíteni.

Jó téko nyság.

A kereskedők és kereskedőifjak társulatának egy díszbögőjé javára a mult hó 23-án rendezett nyári táncvigalmán mely egy erkölcsi mint anyagi siker tekintetében, a kereskedők mulatsága a jó hírnevéhez méltó volt s mely az óriási kiadások dacára is 672.72 korona hasznót mutat ki s miként értesültünk, egy a helyi, mint a vidéki kereskedők is nagy érdeklődéssel viseltettek a mulatság iránt egyben közöljük a felül-fizetők névsorát.

Dr. H. Haller Károly miniszter tanácsos, Jeszenszky Ferencz 30—30 kor. Hegedűs Sándor kersk. ügy. m. kir. miniszter, Mező-Gazdasági bank 20—20 kor. Bognár és Szántó 15 korona Hevesy József 14 kor. Schusztzer Emil, Özv. Pus-kás J.-né, Gergely Ferencz, Czell Frigyes és Fiai, Br. Felitzsh Arthur orsz. gyűl. képviselő, Magyar Leszám. bank, Tokos Zsigmond, Rimamurányi Salgótarjáni részvény társaság Budapest. Első Magyar Csavargár részvény társaság Budapest, Goldsmid Mihály, Törlei József és társa Bpest, Magyar. Aczel-áru gyár Bpest, Alehesz Mór Prága Tlethér Philipp, Császár Dávid 10—10 kor., Reményik Viktor 9 kor., Ferencz Ignác 8 kor., Vilsh Frigyes, Lendvay Emil, Lux Kálmán, Weisz József, Tauffer Géza 7—7 kor., Johan Weisz & Söhne Bécs, Blehn János Bpest, Clorier Goldner Bécs, Heinrich Frank és fiai Kassa, Laschner és Alschner Bécs, Güntner & Wagner Bécs, Lederer és Wolf Bécs, B. Kühl Bécs, Löwi H. és fiai Bpest, Heidenheim Oppenheim & Co. Chemnit Gle & Berlinger Strassburg. Deutsch lan & Slesinger Bécs. Auton Ignác Krepps 6—6 kor., Magyar fém- és lampagyár, T. Molnár József, Heschy Testvérek Bpest, Rigler József Ede Bpest, Könyves Kálmán irod. részv. társaság Bpest, a Meindl Erben Bécs, Emund Imregut Bécs 5—5 korona. Daniel Antal. Nyevrucz Lukács, Schéffer András, Bányai Károly, Graf János, Marczinkewicz Ignác, Flóra Gyula, Glüch Bécs, Koppels Kender Bécs 4—4 korona. Theil Frigyes, Szegedi Zoltán, Szabó Ferencz, Szenkovics Pál Bécs, Fraucz Leitenberger Bécs, Betelheun József Bécs, Gebrüder Kraut Haida, M. Rösner Bécs, B. Back Lajos, Rigó Lajos, Löw Rudolf, Magyarosi Gyula, Püspöki Miklós, Kosács Kálmán, Hirschfeld György 3—3 korona. Kiss Endre Tisza polgár, Veurath Klein Bécs, Rozenthal Sándor Bécs, Fürst Adolf, Gokzak, Oderberg Clax Berlin, Kató József, Hirschfeld Károly, Papp Kristóf, Haraszthy Jenő, Schultz Rezső, Santa Béla, Jendy Lajos, Összey Albert, Weber József Kolozsvári Múmalom 2—2 korona, Orenstein Fülöp, Zobáth Ferencz, Fogel Antal, ifj. Fülöp Mihály 1—1 korona.

Mit is az intéző, mint vigalmi bizottság a leghálásabb köszönettel nyugtáz.

Woth Péter, pénztárnok.

Lépter Aladár, jegyző.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék“ távirati, telefon tudósításai és sürgöny-levelei.

Lentermelési akció Udvarhely-megyében.

Sz. Udvarhely, jul. 28.

Hollak Arthur Udvarhelymegye főispánja, mint a megye iparfejlesztő bizottságának elnöke nagy fontosságu akciót indított a lentermelés meghonosítására. Ebben segítségére van Füredy Lajos kassai gazdasági szaktanár, ki az őszön felolvasásokat tartott a vármegye több községében. A lentermelésre a szekelyföld talaja rendkívül alkalmas. Katasztrális holdanként 100—130 korona tiszta jövedelem igen könnyen elérhető. A főispán a járási szolgabírók útján megleg hangu felhívást intézett a szekely gazdákhöz, hogy ingyen lenmagért folyamodjanak és a bevetendő terület nagyságát jelentsék be. Ez évben is termeltek lent kitünő eredménnyel. Ha elegendő termelő lesz, gyárat állítanak a feldolgozásra. Ezt Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter kitátsába is helyezte. Az eddig elért siker is az ő hathatós pártfogásának eredménye.

Vissza Romániába.

Budapest, jul. 28.

Bécsből az utóbbi napokban oda érkezett romániai zsidókat vissza küldték Bpestre, mivel nem volt pénzök a tovább utazásra.

Mivel Magyarországon is csak olyan feltétellel engedték keresztül, hogy Ausztrián keresztül tovább utaznak külföldre s többé Magyarorszába nem jönnek vissza: a budapesti rendőrség

a tegnap érkezett csapatot nem indította utnak Bécs felé, mivel attól tart, hogy Bécsből újra vissza küldik őket Budapestre.

A zsidó hitközség mindent elkövet, hogy a szerencsétlenek helyzetén valamiképp segítsen.

Nagy gyűjtést indított meg, hogy annyi pénzt összehozzanak, a melylyel keresztül utazhassanak Ausztrián.

Egyuttal felszólította a bécsi hitközséget is, hogy a maga körében indítsion gyűjtést a szerencsétlenek javára.

Budapest, jul. 28.

A rendőrség tegnap délután 5 óraker a Bécsből vissza küldött zsidókat s azokat is, kik tegnap érkeztek ide, vissza küldte Romániába.

A kínai forradalom.

Bécs, jul. 27.

A Zenta, Kaisorin Elisabeth és Aspern hadihajók postáját a bécsi I. gostahivatal július 28.-án reggel 7 óra 45 perczkor indítja el a déli pályaudvarról, a trieszti I. postahivatal pedig ugyanazon a napon reggel 8 óra 25 perczkor. A hajók augusztus 30.-án érkeznek Sanghájba.

Berlin, jul. 27.

A Wolf-ügynökség jelenti Tiencinből jul. 24-iki kelettel: Egy idevaló vámhivatalnokhoz ma egy futár érkezett, a ki 15.-én ment el Pekingből és azt a hirt hozta, hogy Csing herceg katonái Tung tábornok csapataival szemben vereséget szenvedtek. Az idegenek a tilos város közelében lévő északi székesegyházban védekeztek.

Páris, jul. 27.

Delcasse külügyminiszter a mai minisztertanácsában bejelentette, hogy valamennyi kínai francia konzulnak teljes szabadságot engedett a francziák védelmére való intézkedések megtételére. Courrejolles tengernagy a többi francia hadihajó Takuba érkezése után megteszi intézkedéseit és a hajókat, a szükség kívánja, az egyes kínai kikötőkbe küldi. Köszénállomásul Maszkat szemeltetett ki, a hova egy közzénnel megrakott szállító gőzöst küldtek.

London, július 27.

A Daily Maily tudósítója azt táviratozza Sanghájból, hogy Macdonald pekingi angol követtől e hó 6-án kelt levelet kapott, a melyt azt mondja, hogy a kínai hatóságok nem segitenek az idegeneken. **Három követség még tartotta magát, a kinaiak gyávaságának köszönhető.** A levél kelte napján az idegenek még remélték, hogy két hétig tartják magukat, de ha szorongatják őket, legfőlebb négy napig állják ki az ostromot.

Tüz M.-Nádason.

M.-Nádas, jul. 28.

M.-Nádas község lángokban van. Táviratilag kérték tüzoltókat a kolozsvári önkéntes tűzoltóságtól.

Kolozsvár város lovas rendőroket, a csendőrség pedig csendőroket küldött a veszedelem színhelyére.

Eddig az egész fűt mindkét ház-sora lángokban áll.

Viz nincs. A pánik leirhatatlan.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felelős szerkesztő és lapulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR.

Eladandó

Egy pár erős **kocsiló**, valamint 2 drb. **fél-fedelű** és egy **zártkocsi**.

Értekezhetni

UDVARI ANDRÁS,

Kocsigyárossal.

1—2 *Hidfő-utca*, Kolozsvárt.

Holnap, vasárnap

a **Központi Szálloda** kerthelyiségében, kedvezőtlen idő esetén az étteremben

Toll Jancsi

4 testvére és 13 éves fia

NAGY HANGVERSENYT

rendez.

Bemenet szabad. **Kezdete 8 óraker.**

A n. 6. közönséget tisztelettel meghívja:

Nagy Gábor,

tulajdonos.

